

ANMELDELSE

Perforerte øyeblikk av tid

Gjennom sin tretti år lange karriere har Anne-Karin Furunes gravd i fotografiske arkiver etter sine modeller. De ukjente ansiktene forteller historien om hvem vi er, og hvor vi kommer fra.

Anne-Karin Furunes
PÅ BESØK
Vigelandmuseet
9. februar–19. mai

Av en eller annen grunn er Anne-Karin Furunes (f. 1961) mer kjent i utlandet enn her hjemme i Norge. Dette til tross for at et av hennes største verk, en 250 meter lange frise, pryder veggene til plattform 3 og 4 på Nationaltheatret stasjon i hovedstaden. Frisen består av stålplater preget av mange små hull som sammen danner fotorealistske motiver av ukjente ansikter. Ansiktene smelter nesten umerkelig inn i det offentlige rom: De bare eksisterer sammen med oss, enten vi legger merke til de eller ikke.

På Vigelandmuseet i Oslo viser Furunes nå et utvalg arbeider fra sitt tretti år lange kunstnerskap, og igjen møter vi kunstnerens karakteristiske hull – et gjennomgående element i alle hennes arbeider, denne gangen i gedigne tøylerret. Teknikken kunstneren benytter seg av for å trenge gjennom ulike materialflater kalles *perforering*. Med spesielle redskap hugger hun seg gjennom stål eller tekstil, og slik dannes disse små hullene; en fysisk repetitiv, strategisk og nøyssom prosess som kan minne litt om billedhugging. I tillegg til perforering, er arkiver – eller rettere sagt fotografier av mennesker funnet i arkiver – utgangspunktet for alt Furunes skaper. Med perforeringsteknikken bearbeides de til nye formater: Kunstneren visker ut skillelinjene mellom billedkunst, skulptur og fotografi, samtidig som hun løfter frem en rekke problem-

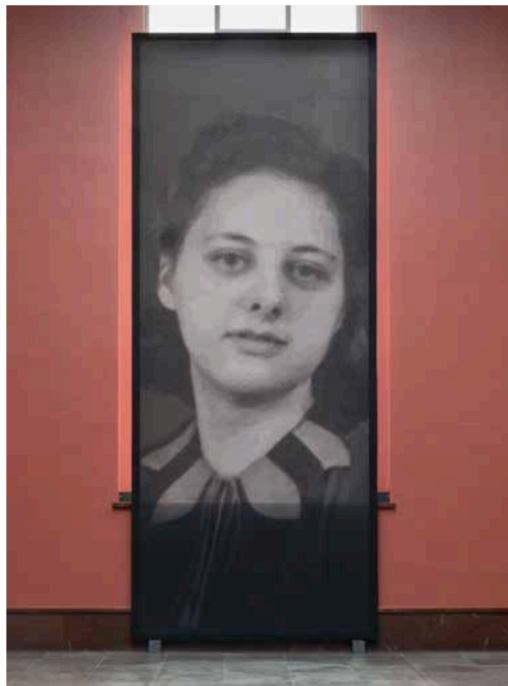
stillinger ved arkivens betydning for kunnskapsproduksjon, historiskrivning og maktstrukturer.

Usynlig, synlig

Det er jo ikke en konkurranse, men Vigelandmuseet blir ofte en vanskelig kontekst for samtidskunsten når den plasseres i samme rom som Gustav Vigelands nakne, hvite marmorkropper. Dette er heldigvis ikke tilfellet for Furunes. Som motsetning til den subtile frisen på Nationaltheatret stasjon, er arbeidene i *På besøk* alt annet enn beskjedne.

Samtlige av arbeidene i utstillingen – som alle er bearbejdede avbildninger av ansikter eller natur – har noe industrielt, liksom rigid over seg, og en hardhet som forsterkes enda mer av at de står i kontrast til museets nyklassisistiske arkitektur. Ulempen er at verkene, tross hullene, kan oppleves flate sett opp mot denne konteksten – men kun ved første øyekast. For museet har dette unike elementet som få andre utstillingsrom er i besittelse av: en flom av naturlig lys utenfra strømmer inn fra både vegg- og takvinduer, og brer seg i rommet gjennom Furunes' hullerte arbeider. Om det er morgen eller kveld, lyst eller mørkt ute, dikterer hva vi ser og hvordan vi ser det, og om verkene i det hele tatt er synlige. Lyset gir dybde og bevegelse til motivene, men synsinntrykket avhenger også av betraktersens posisjon i rommet. Fra én vinkel kan de oppleves klare og helhetlige, fra en annen ser vi mørke områder som visker ut ansiktstrekk eller naturens tekstur. På nært hold, derimot, oppløses helheten.

I utstillingens første rom finner vi fem arbeider fra serien *Cry-*

Hvem er hun: I forbindelse med et tidligere kunstprosjekt, gravde Furunes i arkivet for rasebiologi i Uppsala, og kom over et fotografi av sin partners grandtante, Anna Lisa. Hun var bærer av en genetisk sykdom som forårsaket infertilitet, og for å forhindre at den skulle gå i arv, ble hun kastrert.

FOTO: ØYSTEIN THORVALDSEN / VIGELANDMUSEET

tal Images. Det mest iøynefallende av disse (og ellers i resten av utstillingen), er et vertikalt verk av en kvinne som dekker mesteparten av rommets store veggvindu. Hun ser rett på oss med et selvsikkert, men undrende blikk. Hvem er hun? I forbindelse med et tidli-

gere kunstprosjekt, gravde Furunes i arkivet for rasebiologi i Uppsala. Ved en tilfeldighet kom hun over et fotografi av sin partners grandtante, som var bærer av en genetisk sykdom. Denne forårsaket infertilitet og for å forhindre at den skulle gå i arv, ble hun kas-

trert. Historien er morbid, men opplevelsen av verket mektig: størrelsen, plasseringen og perforeringsteknikken nærer grandtanten med varme. Idet lyset trenger gjennom ansiktet hennes, trer hun frem som en selvfølgelig person i rommet, selv om det originale fotografiet kanskje ligger nedstøvet et sted i Sverige.

Souvenirer

I arkivene finnes haugevis av objekter som forteller noe om hvem vi er og hvor vi kommer fra – som enkeltindivider og som samfunn. Blant disse er det bare en brøkdell som løftes ut av kabinettene og får danne historiene vi i dag betrakter som sannheter. Dette er «øyeblikk av tid» som Susan Sontag kalte de første massedistribuerte krigsfotografier.

Hva driver oss egentlig til å samle på steiner, frimerker, dokumenter eller fotografier? Er det et grådlig begjær etter å eie tiden som har gått, *historien*? I handlingen å samle på objekter og andres fortellinger, dannes også grunnlag for ideer om eierskap over natur og menneskeskjebner.

I *På besøk* mønstrer Furunes sin intelligente kunstneriske praksis for det norske publikum. Hun bryter ned maktstrukturene arkivene er bygget på ved å aktivt synliggjøre det usynlige ved hjelp av et håndverk med masse guts, samt det skiftende dagslyset som frarøver oss all makt til å velge. Slik erklæres det uprivilegerte sitt inntog i vår hukommelse. For det fortjener Furunes litt mer oppmerksomhet enn hun så langt har mottatt i dette landet. ■

Justine Nguyen

Arbeiderhistorie

Lokalhistorie Krigshistorie

Innvandringshistorie

Kvinnehistorie

Kontrafaktisk historie

Jødisk historie

Sagalitteratur

Sosialhistorie Skeiv historie

Kolonihistorie

Utvandringshistorie

Fortidd historie

Samtidshistorie

Minoritetshistorie

Tilskudd til litteraturformidling i bibliotekene, 2024–25

FORTALT FORTID

Fritt Ord lyser ut tilskudd à kr 60 000 til formidling av historie med utgangspunkt i norsk skjønnlitteratur, sakprosa og tegneserier.

Hvilke nyere norske historieutgivelser utfordrer gamle narrativer? Hvilke historiske utgivelser vil interessere et lokalt publikum? Hvilke grupper og tema har vært utelatt eller marginalisert i norsk historieskriving? Hvilke historiske tema engasjerer og opptar dagens ungdom? Hvordan har historie blitt brukt og misbrukt politisk og ideologisk?

Fritt Ord søker med utlysningen å stimulere til formidling av litteratur og styrke folkebibliotekene som formidlingsarena. Søkere kan være folkebibliotek eller enkeltpersoner og organisasjoner som har avtale med bibliotek om initiativer.

Søknadsfrist: 20. juni 2024.

Se frittord.no for fullstendig utlysningstekst.

FRITT ORD
60 ÅR 1974–2024